

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATLI JIHATLARI

Mahkamova Durdona

Toshkent raqamli iqtisodiyot va servis texnikumi Bank asoslari fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada xizmat ko'rsatish sohalari va kompyuter iqtisodiyoti, xizmat ko'rsatish sohasini elektron iqtisodiyot yordam berishning samarali vositalari to'g'risida ma'lumot berilgan. Shu, bu jarayonni amalga oshirishda eng yangi kompyuter tarmog'idan ko'chirish nazarda tutilgan.*

Kalit so'zlar: *sohasi, kompyuter, kompyuter texnologiya, raqamlashtirish, elektron biznes.*

Xizmatlar deganda, avvalo, inson ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan mehnat mahsulini tushunish kerak. Ushbu turdagi faoliyatdan olingan mahsulot (xizmat) ning asosiy maqsadi odamlarning muayyan ehtiyojlarini qondirishdir. Boshqacha qilib aytganda, xizmatlar - bu odamlarning turli ehtiyojlari va talablarini qondirishga qaratilgan faoliyatdir.

Respublikamizda xizmat ko'rsatish sohasi uchun yuqori malakali va yuqori sifatli mutaxassislarni tayyorlash, xizmat ko'rsatish korxonalarida mavjud resurslardan samarali foydalanish, iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish va eng muhimi, sohadagi bir qator juda dolzarb muammolarni hal qilish natijasida yangi imkoniyatlar ochildi.

Bu holatlar xizmat ko'rsatish sohasi korxonalari va tarmoqlarining mohiyati va tabiatini o'zgartirdi. Bu xizmat ko'rsatish sohasining tovarlar va xizmatlar bozoridagi o'rni, mavqei va ahamiyatini tubdan yangilashga olib keldi. Shu munosabat bilan raqamlashtirish asosida xizmatlarni rivojlantirish ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Bir tomondan, bu ortiqcha xarajatlarni tejashga olib keladi, ikkinchi tomondan, turli noqonuniy holatlar va korrupsiyaning oldini olish imkoniyatini yaratadi.

Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasi sanoat ishlab chiqarishiga qaraganda iqtisodiy jihatdan samaraliroq, chunki xizmat ko'rsatish sohasida dastlabki faoliyatni amalga oshirish kamroq mablag' talab qiladi va kapital aylanish darajasi ancha yuqori. Hozirgi vaqtda iqtisodiyotni o'zgartirish sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarini uzluksiz va barqaror rivojlantirish va xizmat ko'rsatish intensivligini ta'minlashda samaradorlikni oshirishning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish ayniqsa dolzarb masala hisoblanadi.

Raqamli iqtisodiyot tovarlar va xizmatlarni Internet, elektron tijorat orqali sotish imkonini beradi va amalga oshiradi. Raqamli iqtisodiyot uchta komponentni o'z ichiga oladi: infratuzilma (qurilmalar, dasturiy ta'minot, telekommunikatsiya va boshqalar), elektron biznes (tashkilotlardagi raqamli jarayonlar) va elektron tijorat (tovarlar onlayn sotish).

Shuningdek, raqamli iqtisodiyot raqamli texnologiyalarga asoslangan iqtisodiyotdir, ammo ko'p jihatdan biz raqamli iqtisodiyot Internet va Butunjahon o'rgimchak to'riga asoslangan bozorlarda biznes bitimlarini amalga oshirishini tushunamiz. Raqamli iqtisodiyotning ko'plab afzalliklari bor. Bu to'lovlar narxini pasaytiradi va yangi daromad manbalarini ochadi. Onlayn bozorda an'anaviy iqtisodiyotga nisbatan xizmatlar narxi pastroq (asosan reklama xarajatlarining pastligi tufayli). Bundan tashqari, raqamli dunyoda tovarlar va xizmatlar tezda global bozorga chiqishi va dunyoning istalgan nuqtasidagi odamlar uchun ochiq bo'lishi mumkin. Mahsulot taklifi deyarli darhol iste'molchilarning yangi talablari yoki ehtiyojlarini qondirish uchun o'zgartirilishi mumkin. Raqamli iqtisodiyot yanada xilma-xil axborot, ta'lim, ilmiy, ko'ngilochar kontentni taqdim etadi - tezroq, yaxshiroq va qulayroq.

Raqamli iqtisodiyot raqamli texnologiyalar yordamida siyosiy-iqtisodiy, ilmiy-ijtimoiy, madaniy va ta'lim aloqalarini amalga oshiradigan yangi tizim ekanligini va raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish sohasining barqaror rivojlanishi alohida ahamiyatga ega ekanligini aytishimiz mumkin.

Raqamli ma'lumotlar xizmat ko'rsatish sohasida asosiy omilga aylandi, kompaniyalarning asosiy aktiviga aylandi va barcha iqtisodiy faoliyatda muhim rol o'ynadi. Butun global tarmoqda real vaqt rejimida iqtisodiy tizimlar faoliyati haqidagi ma'lumotlardan foydalanishni ta'minlaydigan xizmat ko'rsatish biznesining axborot muhiti alohida ahamiyatga ega. Raqamli infratuzilma raqamli asosda ishlaydigan kompaniyalarning hisoblash, telekommunikatsiya va tarmoq ehtiyojlarini ta'minlaydigan texnologiyalar to'plamini o'z ichiga oladi.

Yangi iqtisodiyotning raqamli infratuzilmasining bir qismi bo'lgan eng so'nggi raqamli texnologiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- katta ma'lumotlar texnologiyalari (Katta ma'lumotlar)
- blokcheyn texnologiyalari
- Internet
- neyron tarmoqlari (sun'iy intellekt)
- virtual va kengaytirilgan reallik texnologiyalari
- 3D bosib chiqarish
- mobil qurilmalar
- aqlli sensorlar va boshqalar.

Xizmat ko'rsatish sohasidagi aloqa xizmatlari, bank xizmatlari, turizm xizmatlari raqamli texnologiyalarni faol joriy etishga to'liq yo'naltirilgan, xizmat ko'rsatish iqtisodiyotidagi ko'plab biznes jarayonlari raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning yangi paradigmasiga muvofiq qayta qurilgan.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish sohaslarini rivojlantirishning muhim jihatlari ko'rib chiqamiz.

Avvalo, raqamli texnologiyalar eng faol joriy etiladigan sohalardan biri bu turizm xizmatlaridir. Turistik yo'nalishning jozibadorligini yaratish va sayyohlar oqimini

ta'minlash uchun sayohatchi uchun zarur bo'lgan barcha ma'lumotlarni o'z ichiga olgan yaxshi axborot ta'minotini yaratish kerak.

Tajribalar shuni ko'rsatadiki, sayohatni rejalashtirishda sayyohlarning 80 foizi ijtimoiy tarmoqlarda joylashtirilgan va tanlangan manzilga oid video va fotosuratlarni o'rganadi, 86 foizi mobil aloqani sayohat davomida asosiy narsa deb biladi, sayyohlarning 73 foizi elektron bortga chiqish talonlari va chiptalari katta ahamiyatga ega deb hisoblaydi. Sayyohlarning 75 foizi saytda o'z sharhlarini qoldiradi, sayyohlarning 37 foizi sayohat paytida smartfon konsyerj xizmatidan foydalanadi, 69 foizi o'z manzillari haqida iloji boricha ko'proq ma'lumot olishni xohlaydi, o'rtacha hisobda sayyohlar sayohat davomida 17 xil narsadan foydalanadilar, turli mobil ilovalardan foydalanadilar.

Shuningdek, xizmat ko'rsatish sohasini raqamlashtirish mehnat bozorida o'zgarishlarni keltirib chiqaradi. Xizmat ko'rsatish sohasidagi mehnat bozorining tuzilishi ham o'zgarmoqda, ba'zi kasblarning yo'q bo'lib ketishi va yangi kasblarning paydo bo'lishi bashorat qilinmoqda. Raqamli xizmat ko'rsatish iqtisodiyotida ishlash uchun yangi kognitiv, ijtimoiy xulq-atvor va raqamli ko'nikmalar talab etiladi, ular raqamli iqtisodiyotda ishlashga qodir kadrlarni tayyorlash jarayonida shakllantirilishi kerak.

Muhimi shundaki, raqamli iqtisodiyot katta hajmdagi axborotni qayta ishlashga asoslanganligi sababli, xodimlarning raqamli kompetensiyalari, xavfsizligi, ishonchliligi va katta hajmdagi axborotni uzoq muddatli saqlash alohida ahamiyatga ega.

Xususan, platformaga asoslangan biznes raqamli iqtisodiyotda katta ustunlikka ega. Ular ham vositachi, ham infratuzilma sifatida onlayn faoliyat va platforma foydalanuvchilari o'rtasidagi o'zaro ta'sirlar bilan bog'liq barcha ma'lumotlarni yozib olish va o'chirish imkoniyatiga ega. Raqamli platformalarning o'sishi ularning raqamli ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish qobiliyati bilan bevosita bog'liq, ammo ularning qiziqishi va xatti-harakatlari bu ma'lumotlarni foyda olish uchun qanday tijoratlashtirishlariga bog'liq.

Xulosa qilib aytganda, iqtisodiyotni raqamlashtirish natijasida nafaqat xizmat ko'rsatish sohalarini, balki minimal xarajatlar bilan maksimal foyda olish orqali barcha sohalarini rivojlantirish mumkin. Yangi iqtisodiyotning raqamli infratuzilmasining bir qismi bo'lgan zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish bu jarayon uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. K.J.Mirzaev, G.S.Mustafoev, B.K.Janzakov. Xizmatlar soxdsi iqtisodiyoti, Darslik / Samarkand iqtisod va servis instituti -Samarkand.: "STEP-SEL" MChJ. Nashriyot, 2023.
2. G'.M. Porsaev, B.Sh. Safarov, D.Q.Usmonova. Raqamli iqtisodiyot asoslari. (Darslik) -T.: «Fan va texnologiya nashriyot-matbaa uyi», 2020.
3. R.X.Ayupov. Raqamli iqtisodiyot va elektron tijoratda yangi texnologiya. O'quv qo'llanma. Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2020

4. Alieva GI, "XIZMATLAR SOHASINI RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI", Oriental Renaissance: Innovative, Educational, Natural and Social Sciences. Mart, 2023 yil

5. Samiyev Mirkamol Amridin o'g'li, Ortiqov Zokir Sayfiddinovich, "RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI", JOURNAL OF MARKETING, BUSINESS/BUSINESS/BUSINESS/ Faktor: 5.57.